№. 255. w Sobotę dn. 31. Października 1846.

GAZETA W. XIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Deckera i Spółki.* — Redaktor odpowiedzialny: *N. Kamieński.*

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Berlin, 29. Października. — Najj. Pan raczył generalnym dzierżawcom dóbr rządowych Althöfchen i Dusznik, w obwodz. rejencyi poznańskiéj, Felsch, i byłemu majorowi de Rège, nadać tytuł radzcy-ekonomicznego.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Polska.

Warszawa 27. Października. — Z rozkazu JO. Księcia Namiestnika Królestwa, nowo wybudowany zjazd do Wisły w mieście Warszawie, otworzony został w dniu 24. Października r. b. do użytku publiczności.

Biuro Warszawskiego Ober-Policmajstra. — Wzywa niniejszém mających wiadomość o funduszach Macieja Kleniewskiego i Andrzeja Przewodowskiego, rodem z okolic miasta Lubartowa będącego, za granicą przebywających, których nieobecność w kraju na teraz wyśledzoną została, ażeby takową jak najspiesznićj biurowi policyi udzielić zechcieli.

Rossya.

Petersburg, dn. 20. Października. — Cesarz wraz następcą tronu powrócili przedwczora wieczorem z Moskwy do carskiego sioła. Wczora cesarz był na paradzie wojskowéj.

Xiąże Woroñcow złożył naczelne dowództwo armii czerkieskiéj i otrzymał przeznaczenie jako poseł do Wiednia. Spodziewano się po nim, że dokona większych rzeczy, aniżeli jego poprzednicy, a przynajmniéj, iż ugruntuje przyszły triumf rossyjskiéj broni w Czerkiessyi. A chociaż daleko większe massy wojska miał pod ręką, jak kiedykolwiek w tych okolicach były użyte, i nie zbywało mu na duchu przedsiebiorczym i odważnym, przecie niczego nie dokonał, a nawet doznał daleko cięższych klęsk, aniżeli dowódzcy dawniejsi. Przeznaczenie Worońcowa na posła do Wiednia jest znakiem niełaski. Był on przed objęciem naczelnego dowództwa przeciw Czerkiessom, generalnym gubernatorem Nowo-Rossyi i Bessarabii i tę posadę miał znów otrzymać po kampanii, ale teraz przeciwne otrzymał przeznaczenie.

— — Gazeta grodzeńska zamieściła następujące sprawozdanie: Równocześnie, kiedy w Krakowie i Galicyi w Lutym t. r. wybuchło polskie powstanie, starano się zapomocą tajnéj korrespondencyi przez emissaryusza Röhra podobne wzniecić powstanie także w Litwie. Następujące osoby, urodzone w obwodzie brześcio-litewskim, gubernii grodzieńskiéj uznano jako uwikłane w tych dążnościach: Józefa Bogusławskiego, Apolona Hofmeistra, Augusta Susina, Felixa Ponikwickiego, Luciana Teszewskiego, Wincentego Matuszewicza, Józefa Ropelewskiego, Ludwika Szarzyńskiego, Wincentego Janiszewskiego i registratora kolegialnego Cypriana Buczyńskiego. W skutek tego roskazał cesarz generalnemu gubernatorowi litewskiemu, posekwestrować majątki tych osób, gdziekolwiek by się znalazły. — Kary innéj nie zamieściła gazeta grodzieńska, przeto niewiadomo czyli wymienione osoby zostają w więzieniach rossyjskich. Gaz. Spen.

Francya.

Paryż, dn. 24. Października. — Poseł angielski, lord Normanby uda się wkrótce na niejaki czas do Londynu za urlopem. Galignani Messenger odpowiada na artykuł w Commerce, że odwiedzin markiza Normanby u hr. Molé w Champlatreux nie należy kłaść na karb pytania ministerialnego i bez małżeństwa infantki Ludwiki byłaby się ta wizyta odbyła.

Według kuriera francuskiego, wyjechał w czwartek urzędnik ministerstwa spraw zewnętrznych do Wiednia, dla przedłożenia księciu Metternichowi planu do uporządkowania spraw szwajcarskich.

Ze sprawozdania pana Payne w akademii umiejętności pokazuje się, iż w całéj Francyi północnéj podlegają chorobie zaraźliwéj buraki, podobnie jak kartofle.

W Lugdunie podniosły się ceny chleba na 50 centimów za kilogram (a więc funt chleba 12 gr. pol.).

Powódź na Loarze wielkie zrządziła szkody. Z Orleans donoszą, że woda w téj rzece od roku 1789. nigdy tak wysoko się nie podniosła. Loara wystąpiła z brzegów i wygląda nakształt morza. Mieszkańcy po wsiach i miastach są blokowani przez wodę. Jedni ratują się na dachy, drudzy na wysokie drzewa. Niedostatek przytém panuje chleba, żywności, zapasy i piekarnie stoją pod wodą, nadto zimno panuje dotkliwe. Drogi są pozalewane, mosty pozrywane, wiadukt niedaleko Vierzon zapadł się, a akcye téj kolei żelaznéj spadły o 40 proC. W Orleans ustał handel, pozamykano biura w bramach, giełdę, sąd handlowy i kramy. Woda tak nagle wezbrała w skutek burzy panującéj w niedzielę, iż całe rzędy domów we wsi Androzieux położonéj nad rzeką zerwane zostały. W Roanne zapadło 50 domów. Koszary żandarmów także się rozwaliły. Poczta z Bordeaux jadąca wpadła we wodę i trzech utonęło podróżnych.

W politycznym względzie genewska rewolucya psuje humor dziennikowi sporów. Revue de Genève pod redakcyą pan Fazy odpowiedziała ministerialnym debatom bardzo uszczypliwie, przez co to pismo w nie małém zostaje zakłopotaniu. Lecz że się ta niechęć ograniczy na rosprawach, pokazuje następujący ustęp w debatach: wzdychamy nad losem Szwajcaryi, nad tym szlachetnym, a nieszczęśliwym krajem. Ale cóż nas obchodzą rewolucye w Bern i Genewie, cóż komunistyczne prelekcye w kantonie Waad? Laury pana James Fazy bynajmniéj w nas nieobudzają zazdrości. Dopókąd Szwajcarya pozostanie pod czas téj burzy we własnych granicach, nie będziem się mieszali do periodycznych rewolucyi, które tam się srożą, równie jak do rewolucyi w Mexyku lub Portugalii. Przyznajemy jéj prawo do niszczenia siebie saméj. Jako sąsiedzi żądamy tylko, aby ten pożar skupiał się wewnątrz téj rzeczypospolitéj. Świat może potrzebuje wielkiego przykładu, a Szwajcarya jak się zdaje, chce dać ten przykład z własną szkodą.

Nowszych wiadomości przed Madryt nie mamy. Korrespondent madrycki z tego powodu powiada pod dniem 17. Października: niemamy ani listów, ani gazet z Portugalii. Dorozumiewamy się z tego powodu, że prowincye nadgraniczne powstały przeciw rządowi, bo od dni czterech nie nadeszły żadne poczty z Lizbony i Oporto.

Dziennik sporów powiada o kontrrewolucyi, co następuje: kontrrewolucya lizbońska zdaje się być wypadkiem sprzysiężenia wojskowego, na którego czele stanęli obadwaj marszałkowie Saldanha i Terceira. Wszyscy niemal dawniejsi szefowie i wielka liczba oficerów należała do związku, a jednak do ostatniéj chwili zachowano jak najgłębszą tajemnicę. Noc 6. Października wyznaczono na wykonanie zamachu, a znak do niego dano ze zamku Belem odległego na godzinę drogi od Lizbony, zimowéj rezydencyi królowéj. Xiąże Palmella został przywołany do królowéj o godzinie 9 wieczorem. Królowa roskazała mu, aby wezwał generała hrabiego Bomfim, dowódzcę pierwszéj dywizyi i gwardyi municypalnéj lizbońskiéj, do przybycia na zamek. Gdy wygotował roskazy te i wyexpediował, zbliżył się do niego marszałek Saldanha i wezwał go, aby się natychmiast podał do dymissyi na roskaz królowéj. Xiąże nie chciał i rzekł: królowa może mnie złożyć z ministerstwa, ale ja nie podam się do dymissyi, zanim się porozumiem z moimi kolegami. Potém oświadczył mu marszałek Saldanha, że mu królowa odbiera tekę ministerialną. Xiąże się poddał i podpisał zamianowanie markiza Saldanhy prezesem nowego ministerstwa. Hrabia Bomfim widząc co się stało, podpisał roskazy do szefów korpusowych stolicy, według roskazów królowéj. Gdy to się działo, zgromadził xiąże Terceira sprzysiężonych przed bramami w Belem, aby objęli dowództwa nad wojskiem. O północy znajdowali się obaj marszałkowie w pałacu, a po rozmowie udali się razem do Lizbony. Reszta jest wiadomą. Xiąże Palmella i Bomfim pozostali jako jeńcy na zamku i wypuszczono ich następnego dnia popołudniu, gdy się wszystko skończyło. Niemiecki oficer w portugalskiéj

służbie otrzymał dowództwo po hrabi Bomfim. Wszędzie w prowincyach pozmieniano dowódzców i tylko do Porto doszła przez zdradę telegraficzna wiadomość o wypadkach lizbońskich. Dnia 12. Października nieodebrano jeszcze żadnych wiadomości z Porto. Nowe ministerstwo zaciągnęło pożyczkę pół miliona franków, które książę Terceira zabrał ze sobą do Porto.

Odbieramy w téj chwili pocieszającą wiadomość, że woda w Loirze opada. Powódź zdaje się dotknęła całą środkową Francyą w sposób bezprzykładny. Woda przez jednę noc podniosła się od 15 do 20 stóp. Okropne byłoby się wydarzyło nieszczęście w Nevers. Przedmieścia tego miasta stanęły nagle pod wodę, a gdyby nie nadeszła pomoc garnizonu i dwóch statków parowych, niechybnie 600 ludzi byłoby utonęło, których z wód spienionych wydobyto. Porozmiękane budynki grożą nieszczęściem podczas nadchodzącéj zimy. Wiele zboża, bydła pozabierała woda. W miastach nad Loirą wielkie zapasy tawarów i wina stracono, jeden kupiec stracił przeszło 2000 beczek wina. Przy drożyznie panującéj jest to okropna klęska na Francyą. Z powodu zniczczenia kolei żelaznéj i zapadnięcia wiaduktu pod Vierzon, którego budowa kosztowała 1,300,000 fr. wyjechał minister publicznych budowli do Orleans.

National wprawdzie zamieścił wiadomości z Lizbony z 12. b. m., ale zdaje się, że są wypisane z rozmaitych gazet angielskich. Według niego miał brat byłego dowódzcy Lizbony Vasconcellas, dowódzca pułku uzarów we Villa Franca dorwać się telegrafu i uwiadomić zapomocą niego hrabiego Das Antas w Porto o wybuchłéj kontrrewolucyi w Lizbonie, poczém ogłoszono królowę zdrajcą, pozbawioną tronu i obwołano jéj syna Dom Pedra V. królem. Po upływie dwóch godzin nowe ministerium było w posiedzeniu telegrafu i pod ukrytém nazwiskiem roskazało hrabi Antas w Porto, natychmiast ruszyć do Lizbony, dla uśmierzenia powstania kabralistoskiego. Ministerstwo zapewnione, że Das Antas wpadnie w zastawioną łapkę, wysłało księcia Terceirę dn. 8. do Porto, ale zaledwie tam wylądował, został osadzony we wieży.

Epoque pismo ministeryalne wcale inaczéj rozprawia o zmianie w Portugalii, jak dziennik sporów. Jeżeli nasze dzienniki opozycyjne, powiada to pismo, w gorącém zamiłowaniu sprawiedliwości i wolności powitały rewolucyą, która zbroczyła krwią ulice Genewy, kiedy im się podobała zbrojna rewolucya dokonana w Lizbonie w Maju i obaliła rząd umiarkowany i zaprzyjaźniony z Francyą, tymczasem z wielką boleścią dowiedziały się o konstytucyjnym ruchu, który powołał gabinet Saldanhy do steru spraw portugalskich w chwili obecnéj. Rewolucya genewska może pociągnąć za sobą skutki nieobojętne dla Francyi, ministerstwo Palmella nie było w stanie utrzymać się przed żądaniami i intrygami nieprzyjaciół Francyi, są to rzeczy dostateczne do obudzenia sympatyi oppozycyi naszéj! Gabinet Costa Cabral dosyć sympatyi okazał dla Francyi, chciał Portugalią uwolnić od zgubnéj opieki angielskiéj, temi też uczuciami przejęty jest gabinet Saldanhy. Czyliż więcéj potrzeba do obudzenia gniewu na nich naszéj narodowéj i patryotycznéj opozycyi? Polemika opozycyi zgadza się ze sobą we wszystkiém. Na szczęście wie kraj, co trzymać o tém! Potem Epoque przytacza niektóre miejsca z proklamacyi królowéj Donny Maryi, gdzie przyrzeka przejrzeć konstytucyą według życzenia narodu, wykonywać ścisłą sprawiedliwość bez oglądania się na stronnictwa, działać według zasad bez zemsty, a zamiast postrachu odznaczać się moralnością. Ztąd wypada według Epoque, że rząd ma zamiar działania w granicach prawności i daléj mówi to pismo: przezto odjęto przyjaciołom opozycyi wszelkie widoki. Przytém stara się ona z cnotliwym gniewem odkryć głębokie tajemnice dramatu kontrrewolucyjnego. Z jakąż energią zdziera ona maskę zdradzie! Jak chętnie odkrywa tajne myśli absolutyzmu, który się kryje pod płaszcz ułudny prawości! Ponieważ nie może oppozycya przed sobą ukryć utajonego w najnowszych wypadkach postępu w politycznym wpływie Francyi na Portugalią, stara się przekręcać ducha i znaczenie najnowszych wypadków w Portugalii. Tu znów znachodzimy opozycyą, taką jaką zawsze była. Skoro rząd obcy ma zamiar porządną zaprowadzić u siebie administracyą i zaczyna sprzyjać Francyi, natenczas może być pewnym, że go nasza opozycya oskarżać będzie. Ależ inaczéj być nie może. Opozycya powtarza w każdym dniu, że Francya straciła wszelki wpływ w Europie, nie jestże więc znagloną do wychłostania siebie, kiedy się okazuje, że wszędzie wpływ Francyi się wzmaga, gdzie jéj interes tego wymaga i że poszanowanie Francyi w Europie wzrasta? My co nie należemy do opozycyi, nie możemy przemilczeć, że najnowsze wypadki w Lizbonie są dobrą wróżbą tak dla Portugalii, jakoteż Francyi. I dla tego niepodzielamy, jak opozycya smutku z angielskiemi pismami. Każdy tłumaczy w swój sposób patryotyzm. Nasz zasadza się głównie na téj podstawie, iż przyznajemy pierwszeństwo wszystkim rządom, które się okazują przyjaciołmi porządku, pokoju i roztropnéj wolności, a nakoniec przyjaciołmi Francyi, a nie rządom, które wzrosły gwałtem, przewagą anarchicznéj mniejszości i są narzędziami zręcznych współzawodników Francyi. Z tych powodów przenosimy dziś ministerstwo Saldanhy nad Palmeli. Na to odpowiada Gazette de France temi słowy: tożto dzienniki opozycyjne zakazują zwołania prawodawczego ciała zapomocą politycznego zamachu, znoszą osobistą wolność, czyliż to słusznie nazwać można, uszanowaniem prawa i instytucyi. Przed szesnastu laty, nazywano to zdeptaniem praw i konstytucyi, podobne rozporządzenia mógł wydać tylko zrokoszowany rząd, krzywoprzysięzki król. Stronnicy dynastyi powiadają, że wypadki lizbońskie zapowiadają szczęśliwą wróżbę dla Portugalii i Francyi. Czyliż chcą przezto dać nam do zrozumienia, że przykład kontrrewolucyjny i zniesienie konstytucyi mogą być naśladowane u nas we Francyi? A jeżeli tego wyraźnie nie powiadają, widoczną jest rzeczą, że im zbywa na odwadze do wypowiedzenia zamiarów, które obwijają teraz w bawełnę.

W Algierze otrzymano raport, że w dniu 10. b. m. do Medeah przyszła wiadomość o następnym wypadku: Gum pokolenia Uled-Nails niespodziewanie napadł na trzody Uled Salah pewnéj części pokolenia Arbaa. Trzody te zostawały pod opieką Tedżiniego i pokolenia Dżebel-Amur. Uled-Nails według zwyczaju zostawili tylko kilku jezdzców dla strzeżenia trzody, sami zaś udali się na dolinę Tell dla zakupienia potrzebnego im zboża; Arbaa powracali już do swych siedlisk do kraju El Beida, gdy dowiedzieli się o gwałcie popełnionym na ich własności. Natychmiast wsiedli na koń i ruszyli za Uled-Nails, musiało przyjść do bitwy pomiędzy temi dwoma pokoleniami, ale dotąd nie ma raportu. Nie można dawać charakteru politycznego temu napadowi, tak zgodnemu z naturą rozbójniczą tych pokoleń. Pokój w poddywizyi Medeah ma panować w zupełności. Gromady niechętnych, które się zgromadziły na wschód Tittery, miały się rozejść z powodu niezgody. Kaid kaidów w Dirah, Ben-Aya Ben-Aysa, aresztował emisaryusza Abd-el-Kadera, nazwiskiem Mohameda Said i kazał go odprowadzić do Medeah. Z Oranu bowiem przyszły uwiadomienia wskazujące go jako emissaryusza emira, wysłanego z wielu listami dla podburzenia wschodu. W okręgu Dellys, jak się zdaje, spokojność coraz się bardziéj utwierdza. Ramazan, który zwykle wywoływał powstanie, w tym roku przeszedł bardzo spokojnie. Winniśmy to najprzód zmęczeniu mnóstwa pokoleń ostatnią wojną, daléj baczności i stósownym urządzeniom dla uniknienia zamieszek. Nie brakło i w tym roku na emissaryuszach emira, którzy starali się podburzyć zawsze chwiejącą się ludność Dahary i Warenseris, ale ich starania, jak się zdaje, bez skutku pozostały. Nikt więc zaprzeczyć nie może, iż polityczny stan Algieryi polepszył się znacznie. Jednakże niespokojny stan Maroko i ciągłe uzbrajania się Abd-el-Kadera budzą w Arabach obawę i nieufność. Główny węzeł sprawy algierskiéj nie w Algieryi ale w Maroko; Francuzi zyskali silne stanowisko w Algieryi, w pewnych odległościach urządzone są na głównych liniach zbrojne posterunki, które wszelkie szczegółowe usiłowanie zniweczą. Gdyby zaś można było Abd-el-Kadera z Maroko oddalić lub też mu jego zasoby odciąć, wówczas moglibyśmy się obawiać tylko podobnych szczegółowych usiłowań, których Francya lękać się nie potrzebuje. Dopóki jednakże Francya na swéj zachodniéj granicy cierpieć będzie Deirę Abd-el-Kadera, ognisko wszystkich intryg, punkt zebrania wszystkich niechętnych obu krajów, dopóty nie można liczyć z pewnością na przyszłość. Dla tego tak wiele osób nastaje, by wykonano krok stanowczy przeciw Abd-el-Kaderowi, by armia francuzka wkroczyła do Maroko. Zadaniem téj armii ma być wypędzenie Abd-el Kadera i ugruntowanie władzy Muleya Abd-er-Ramana, który z wdzięczności za to będzie najlepszym sprzymierzeńcem. Jeżeli Francya, mówią ci panowie, tego nie uczyni, jeżeli złego nie wykorzeni zupełnie, wówczas zawsze mieć będzie wojnę w Algieryi, kolonizacya na nic się nie przyda i Francya późno pozna, że wydała na próżno swe miliony. Projektowany środek jest bardzo niepewny, a projektujący jak się zdaje, zbyt mało pamiętają o trudnościach, jakie europejska armia musi spotkać w Maroko; zbyt także wiele na skutek liczą, nie bacząc na zawikłania dyplomatyczne, jakie musiałyby mieć miejsce z Anglią, gdyby armia francuzka w ten sposób wkroczyła do Maroko.

Moniteur ogłasza stan podatków niestałych za pierwsze 9 miesięcy b. r. W okrągłych liczbach otrzymano 601 milionów franków, kiedy w tymże samym peryodzie 1845. r. dochody te wynosiły tylko 588 mil. franków, a w 1844. roku 574 mil. franków. A zatém powiększyły się o 13 milionów w porównaniu z rokiem zeszłym, a o 27 milionów frank. z rokiem 1844. Hipoteki przyniosły najwięcéj 159 mil. franków, komory, licząc sól i cukier zagraniczny 150 milionów, administracya tytuniu i tabaki 86 mil. franków, podatek od napojów 75 mil. fr., poczta 37 mil. frank., podatki stempla 30 mil. fr. Czynią one same dziewięć dziesiątych całéj summy.

Moniteur ogłasza obszerne sprawozdanie kapitana marynarki francuzkiéj, pana Berard, o wypadkach w Nowéj Zelandyi w czasie ostatnich lat trzech, które tam przepędziła korweta »Rhin.« Journal des Débats czyni uwagę, że z tych sprawozdań wnioskować należy, że Anglicy nie bardzo silnie stoją na téj wyspie i że nie powinni zbytecznie drwić z stanu spraw francuzkich na O'Taheiti a jednakże Francuzi mają tam naprzeciw sobie nie tylko krajowców, ale i missyonarzy angielskich.

Journal des Débats ogłosił list pana Manuela Borja, przyjaciela generała Flores, byłego prezydenta rzeczypospolitéj Escuador, w którym tenże oświadcza, iż nie myśli z swą armią dostać się do kraju przez międzymorze Panama, przeto nic nie przeszkadza budowie kanału przez międzymorze Panama.

Anglia.

Londyn, d. 22. Października. — Wydano rozkaz do uzbrojenia na

nowo liniowych okrętów »Queen« i »St. Vincent«, które należały do floty ewolucyjnéj, aby powróciły na morze. Powróciły też z Lizbony fregaty parowe »Cyclops« i »Vengeance« o 80 armatach do Portsmouth, a okręt liniowy »Formidable« o 84 armatach do Sherness, teraz je zbroją po wojennemu i niebawem wyślą na morze. Wypadki w Portugalii są tego przyczyną, jak powiada Morning Chronicle.

Spodziewają się wynaleźć złodziei, którzy skradli domowi Rogers & Comp. 40,000 funt. szt. Dom ten dostał listowną wiadomość bezimienną, że otrzyma całą summę skradzioną, jeżeli pewnéj osobie wypłaci 10,000 f. sz. Po tym śladzie zapewne wykryją złodziejów.

Znana autorka Miss Martineau uda się w towarzystwie kilku przyjaciół do Egiptu, gdzie przebędzie zimę. Zapewne w przyszłym roku ogłosi drukiem swą podróż do Egiptu.

Tutejsi agenci finansowi rządu mexykańskiego ogłosili w dziennikach, iż nie mają wcale treści depeszy przywiezionéj przez syna dzisiejszego ministra skarbu w Mexyku, pana Gomez Feriaz, co do zmiany ostatniéj papierów mexykańskich. Dziś jednak pan Gomez Ferias w Times ogłasza część swych depeszy tyczących się właśnie owéj zmiany, któréj dotychczasowy poseł mexykański pomimo tego, że mu ją zakomunikowano dotąd nie chciał ogłosić. Widać z téj depeszy, że ostatnia zmiana papierów dotycząca długu 1,241,650 funt. szt. zostaje unieważnioną, ale właściciele nowych papierów za zwrotem tychże dawne papiery otrzymają. Pan Gomez Ferias oświadcza, że unieważnienie układu przez pana Murphy zawartego dla tego tylko ma miejsce, że Mexyk nie jest w stanie dotrzymania go; zdaje się, że nowy układ przyjdzie do skutku. Pan Murphy z swéj strony zapowiedział inne ogłoszenie.

Oczekują obfitego dowozu z Stanów Zjednoczonych, jakkolwiek Mark-Lane Expresse, którego zdanie w tym względzie za niezawodne uchodzi, utrzymuje, że i z téj strony wielkiego dowozu spodziewać się nie może. »Nadzwyczyczaj wiele mówiono, pisze ten dziennik, o zasobach Ameryki, starano się dowieść, że ostatnie żniwo niesłychanie było obfite. Nam się zdaje, że tym statystycznym tabelom nie należy dawać wielkiéj wiary. W naszéj małéj Anglii niepodobna obliczyć żniwa, ani na wiele kwarterów ziarna rachować można, a tutaj zdołano obliczyć niezmierzonych obszarów Stanów Zjednoczonych zwykle dość źle zaludnionych, bez dobrych środków komunikacyi pomiędzy sobą i to wówczas, gdy zboże jeszcze w stodole się znajduje. Podobne obliczenia są zwykle bezzasadne i niemożemy zawczasu liczyć, gdy chodzi o rachowanie wiele zboża Ameryka przysłać nam może. Daleko pewniejszemi do obliczenia są wywozy roku zeszlego i minionych. Od lat 13 rocznie w przecięciu z Stanów Zjednoczonych wywożono 997,771 beczek mąki, z których zawsze cztery piąte dostawały się na targi angielskie zachodnio-indyjskie lub południowo-amerykańskie. Przypuściwszy nawet, że w skutek wielkiéj obfitości tegorocznego żniwa, jak i rozwinięcia, jakie temu handlowi nasze nowe prawa zbożowe dać muszą, wywóz z Stanów Zjednoczonych przejdzie tę liczbę przecięciową, to jest rzeczą niezawodną, że przy żniwie niedostatecznem w wielu krajach Europy, nielicząc Anglii, nie można przypuszczać, by dowóz z Ameryki nasze targi dostatecznie opatrzył. Dla tego musimy uważać nasze położenie za bardzo krytyczne. Nie myślemy obudzać wcale obawy, ale przyznać należy, że myśl o przyszłéj zimie, szczególniéj co do Irlandyi przejmuje nas niespokojnością. Bez wątpienia Wielka Brytania przy swych zasobach i bogactwie potrafi sobie zapewnić żywność dla swych obywateli; by jednakże dojść do tego potrzeba będzie znaczne ceny płacić i jesteśmy przekonanemi, że cena pszenicy, jakkolwiek wysoka, jeszcze niedoszła do najwyższego stopnia.

Austrya.

Wiedeń, d. 24. Października. — Po odebraniu cenzorstwa dzienników radzcy rejencynemu Deinhardsteinowi w skutek reklamacyi posła rossyjskiego: rozmaite pisma dostawały rozmaitych cenzorów, a ztąd sprawowanie cenzury nie szło jednakowo. Dla uniknienia téj niedogodności, odebrał cenzurę pism czasowych radzca nadworny Keler, który jest znany ze swego posłannictwa do Galicyi.

Śledztwo z powodu rozruchów wyniklych tu dnia 15. b. m. w domu zarobkowym, zostało już ukończoném i życzyć tylko należy, aby powody rozruchów na jaw wyjść mogły. Dyrektor instytutu Derffner zawinił bardzo, iż podczas roruchu nie znajdował się w instytucie, lubo według instrukcyi wcale mu się z niego wydalać nie wolno. Że chleb rzeczywiście za mały dla ludzi ciężko pracujących, to wszyscy na to się zgadzają. Komissya wreszcie, nasłuchała się rozmaitych rzeczy od kobiet domu zarobkowego, które pochodzą z téj klassy, co będąc na wolności nie celuje dobremi obyczajami.

Gazeta wrocławska donosi, że od powrotu hrabiego Stadiona z Wiednia do Galicyi w niczém się nie zmieniły stosunki. Oburzenie pomiędzy chłopami ciągle to samo co dawniéj. Właściciele dóbr tak niebezpieczeństwem zagrożeni jak przedtem. Chłopi utrzymują, że urzędnicy i hrabia Stadion także przeciw nim wszystko robią. Instrukcye wydane sędziom gminnym całéj Galicyi stanowią, że sądy doraźne mają być składane na każdego bez różnicy stanu. Chłopi naturalnie znając się na tém, że ich wpływy na całym świecie są nie wielkie utrzymują, że te sądy tylko przeciw nim samym wymierzone. Zdaje się, że emissaryusze albo się powymykali, albo dobrze popoprzyczajali, bo obecnie czujność rządowa wielka i stoją na zawadzie komendy wojska należycie porozstawiane. Pomimo to słychać, że jednakże i w jednym dworze, do którego pojechało wojsko na rewizyą, znaleziony był zupełny uniform generała polskiego z kolorami narodowemi i że go do Wadowic odesłano. Podnoszenie się cen zbożowych, może nabawiać coraz więcéj kłopotu względem przyszłości.

Szwajcarya.

Donoszą ze Schwyz, że rząd tameczny wydał polecenie do komissyi wojennéj, aby wojsko natychmiast na stopie obronnéj zostało postawione.

Środki wojenne, których się chwyta Francya spowodowały radę kantonu Waadt do wydania następującéj odezwy: otrzymawszy wiadomość, że pewna liczba pułków francuzkich odebrała rozkaz zbliżenia się ku Szwajcaryi, w celu obsadzenia granicy i że pewna część tych wojsk już rozpoczęła pochód, a chcąc użyć wszelkich środków, ażeby natychmiast odpowiedzieć godnie na odebrany rozkaz od władzy federacyjnéj kraju: w razie potrzeby, aby bronić niegodległości Szwajcaryi i nietykalności jéj ziemi; licząc na miłość ojczyzny i odwagę ludu waadtskiego i jego siły zbrojnéj, w myśl artykułu 56 konstytucyi, iż rada kantonu ma prawo rozporządzać wojskiém a w celu utrzymania publicznego porządku rozkazujemy:

1) Pierwsze powołanie wszelkiego rodzaju broni ma zaraz stanąć zbrojno i być w pogotowiu do pochodu, na każde wezwanie.

2) Administracyi wojskowéj wolno się chwycić wszelkich środków i wszelkim wojskom, któreby otrzymały wezwanie pochod ułatwić.

3) Wojska, które w razie potrzeby zostaną przywołane do chorągwi mają stać w miejscu dopokąd dalszych rozkazów nieotrzymają od władzy federacyjnéj, pod rozkazami pana Bourgeas Corcelettes.

4) Niniejsze rozporządzenie ma być wydrukowane, ogłoszone przez przybicie; ma także być przesłane i do władzy federacyjnéj czyli Vorortu i wszystkim kantonom udzielone. Lauzanna 19. Października 1846.«

Bern, dn. 19. Października. — W ostatnich niespokojnych wypadkach mieliśmy sposobność przekonać się, jak się cieszyli z kłopotu miasta arystokraci i konserwatyści. Bardziéj rozweselonych twarzy niewidzieliśmy u tych panów, od owego czasu, w którym się źle powiodła wyprawa frajszerlerów. Mięszali się oni pomiędzy lud wzburzony, rozpuścili cugle swéj politycznéj nienawiści i poduszczali przez wygadywanie i potwarze zbiegające się tłumy. Pan radzca rządowy Stämpfli był punktem środkowym intryg, on to tych, co zanosili petycyą nazywał »gałgańską hołotą« lubo się znajdował w drodze i w piątek na posiedzeniu niezasiadał. Ciężkie groźby miotano przeciw niemu i przeciw Dr. Schneidrowi jako dyrektorowi spraw wewnętrznych. Przez energiczne środki, udało się w ciągu dnia wczorajszego utrzymać spokojności bez najmniejszego krwi rozlewu. Tymczasem zdołano wystawić całe wojsko, azatem można się spodziewać, że cicho będzie. Wiodomości roznięsione z miasta po kantonie sprawiły ruch wielki, bo sądzono, że rząd w niebezpieczeństwie. Ze wszystkich stron zbiegiwali się w niedzielę umyślni posłańce i ofiarowali natychmiast posiłki które się atoli nieokazały potrzebnemi. Dziś o 5 godzinie pootwierano poprzecinane w ulicach kommunikacye, pomiędzy poobsadzanemi wojskiem placami. Porozstawiano mocne warty i pikiety, a tym sposobem przeszła noc spokojnie. Dzisiaj nadeszła jeszcze jedna kompania jazdy i dwie kompanie celnych strzelców. O ruchu politycznym mylnie rozgłoszonym przez Berner Zeitung i przez Verfassungsfreund ani mowy nie było. przytomność dawnego Schultheissa Neuhausa i Knechtenhofera, miała dać powód do takich wiadomości. Jeszcze kilka aresztowań nastąpiło. Professor Müller i pan Jütz-Schmid są dotychczas we więzieniu, ale dawny radzca rządowy Fetscherin został wczoraj puszczonym. Rada rządowa uchwaliła ustanowienie powszechnéj straży krajowéj; nawet mieszczanie miasta, którym o pokój i porządek chodzi, zostali do niéj wezwani. Ażeby na wszelki wypadek być przygotowanym i stłumić wszelką reakcyą, przywołał rząd także 3 i 4 kompanią celnych strzelców z gór.

Berner Zeitung utrzymując, że rozruchy berneńskie były polityczne między innemi powiada, od dawnego czasu starano się lud podżegać a puszczanie wieści do prawdy niepodobnych, musiały nareszcie go wzbnrzyć. Trudno wprawdzie było myśleć o zniesieniu istnącego porządku rzeczy, ale chciano awantury bez pytania się, jaki ona weźmie koniec. Głośno wołano, że trzeba zamordować panów Oschsenbeina, Stämpfli i Schneidera. W złéj przygodzie byłoby się dało powiedzieć, patrzcie oto taki jest wasz lud, ta władz najwyższa, źródło wszelkiego prawa. To są jego skutki. Podżegaczami byli szanowni patrycyusze, nieprzyjaciele kommunizmu i radykalizmu.

Freiburg, dn. 18. Października. — Policya po oberzach tutejszych przeglądała książki, w których się zapisują przyjezni. Mocne warty obsadzono przy bramach, a 4 działa stoją w mieście przed ratuszem; komenderującemu oficerowi tylko na obiad wolno odchodzić od bateryi i żandarmi oczekują rozkazów. To wszystko samotnym naszym ulicom nadaje ruch znaczny.

Kanton bazylejski. — Gazeta bazylejska zawiera pod dn. 21. Października co następuje: że wypadki genewskie wpłyną niezmiernie na Bazyleę, nie ulega żadnéj wątpliwości, przyjaciele i nieprzyjaciele to przy-

znają. I nie może być inaczéj. Stany szwajcarskie podobne są do organizmu ciała, skoro jeden członek cierpi, tam cierpi i drugi, gdzie zdrowie w jednym, tam i całość raduje się zdrowiem. Za wcześnie się przecie radowano, że rząd bazylejski wcześnie pęknie; obywatele tymczasem zastanowili się nad wymagalnościami czasu, porozumieli się otwarcie i mają zamiar przedłożyć wypadek narad całemu obywatelstwu. Już w ostatnią sobotę odbyła się narada u architekta pana Berry, gdzie się zastanawiano nad stanem rzeczy w naszém mieście, nad stosunkami stronnictw się zwalczających, nad groźném położeniem czasu obecnego i nad środkami prowadzącemi do ulżenia chorobliwemu stanowi. W tym samym zamiarze 40 obywateli zgromadziło się wczora wieczorem do hotelu pod trzema królami i napisano następujący adres do rządu:

Nie mogło to ujść baczności żadnego obywatela miłującego swoją ojczyznę, że usiłowania wspólne obywatelstwa tak potrzebne w rzeczach pospolitych, z publicznemi władzami nie odbywają się w tych rozmiarach jak powinny, a w miejsce wzajemnego zaufania upowszechniło się uczucie podejrzenia i wstrętu do spraw publicznych. Najnowsze wypadki, które wstrzęsły stanem podobnym do naszego w sąsiedzkim kantonie, obudziły te uczucia wstrętu do najwyższego stopnia i rzeczą jest konieczną, ażeby przez gruntowne usunięcie tych niedogodności umysły się uspokoiły i wróciło zaufanie do władz i pomiędzy obywatelami. Z tego powodu widzą się podpisani, którzy gotowi są ręczyć za spokojność i prawny porządek w każdym czasie, spowodowanymi do przedłożenia następującéj prożby: aby rząd zważywszy na niepokojące położenie, przyspieszył zgromadzenie się wielkiéj rady, którab wybrała radę konstytucyjną w celu rewizyi naszéj ustawy.

Genewa. — Poruszenia armii francuzkiéj nad granicą wcale tu nie niepokoją umysłów, jednakowoż rozporządzono pewne ostrożności. Obwarowano kilka miejsc naprzeciw Francyi. W odezwie rząd tymczasowy napomina lud, aby się spokojnie zachował i nie obawiał się, przytém powiada jakich się chwycił środków na przypadki nieprzewidziane. Podobnie jak kanton Waadt zawiadomił i rząd tymczasowy genewski główną władzę Szwajcarską o poruszeniach wojska francuzkiego. Spodziewano się tych wojsk w Gex, oddaloném na kilka godzin od Genewy. W skutek tego wystawiono i z téj strony wojsko na pikiecie. Patryoci w kantonie Waadt otworzyli subskrypcyą, celem podarowania chorągwi liberalistom genewskim.

Freiburg. — Rozchodzi się wiadomość, że rząd we wszystkich gminach katolickich rozdaje broń i amunicyą.

Seeblätter donoszą pod dniem 22.: w téj chwili dowiadujemy się, że we Freiburgu lud powstał przeciw rządowi zaprzyjaźnionemu z jezuitami. Najnowsze pisma szwajcarskie nic jeszcze nie donoszą o podobnym szturmie ludu, jak go nazywają. Ale w Bazylei spokojnie rozwija się ruch rozpoczęty. Gaz. wrocł.

W ł o c h y.

Rzym, d. 16. Październik. — Wszyscy tu zamieszkali kardynalowie mogą być podzieleni na trzy klassy, według ich zasad i udziału w politycznych stosunkach: pierwsza klassa sprzyja zupełnie nowemu systematowi i planom papieża; druga klassa złożona jest z osób, które się poświęcają umiejętności i celom kościelnym, i dla tego można je uważać w polityce bez wpływu, trzecia klassa zawiera przeciwników nowego, a zwolenników starego porządku. Zdaje się jednak, że stare stronnictwo traci na energii, bo poznało, że na nic się nie przyda negatywna opozycya, po oddaleniu osób znakomity dawniéj wpływ wywierających na sprawy państwa. Na zgromadzeniu ostatniém kardynałów przedstawiał kardynał-sekretarz rozmaite projekta papieża i zapytał obecnych o zdanie. Ale wszyscy milczeli, poczém Jego świętobliwość dał znak zwyczajny do rozejścia się, a sam z kardynałem-sekretarzem opuścił salę. Przekonał się tym sposobem papież, iż nie masz innego sposobu pod względem politycznym, jak ustanowić ministerstwa, nad któremi ma się naradzać niedawno mianowana komissya.

Względem teraźniejszego miejsca pobytu kardynała della Genga nie masz nic pewnego. Niewątpliwą atoli jest rzeczą, iż w czwartek przed 13. Października, wieziono jakiegoś znakomitego więźnia w pojeździe pod mocną zasłoną na zamek ś. Anioła i że tam zostaje pod ścisłą strażą. O imieniu jego nie podobna się nic dowiedzieć: taką robią tajemnicę pod tym względem. Pewną także jest rzeczą, iż papież ma w swém ręku dwa listy kardynała Lambruschini, z których jeden pisany był do księdza Rossi delegata w Ankonie i list ten ma niezmiernie kompromitować rzeczonego kardynała. Ojciec ś. o godzinie 11. na wieczór kazał go przed siebie przywołać i w obliczu innych kardynałów, przełożył mu jego korrespondencye w oryginałach, a potem wprowadził go zaraz w takie położenie, iż nadal nie będzie mógł być szkodliwym. — Oprócz powyżéj wspomnionego znakomitego więźnia jak się zdaje kardynała della Genga, znajdują się jeszcze czteréj inni duchowni na zamku ś. Anioła.

Wiadomości literackie.

Z Poznania. — Dziennika domowego wyszedł Nr. 21. i zawiera: 1) zapatrywanie się na sposoby utrzymania życia i na konieczne potrzeby ludzi po wsiach i miastach. 2) Krzyż nadwiślański, przez Leona K. 3) Jana Chrzciciela Seja, niektóre spostrzeżenia nad ludźmi i społeczeństwem. 4) Rozmaitości i Mody.

Ceny targowe w mieście Poznaniu.	Dn. 30. Października 1846. r. od Tal.	sgr.	fen.	do Tal.	sgr.	fen.
Pszenicy szefel	2	24	5	2	28	11
Zyta dt.	2	11	1	2	15	7
Jęczmienia dt.	2	2	3	2	6	8
Owsa dt.	1	3	4	1	6	5
Tatarki dt.	1	23	4	1	27	9
Grochu dt.	2	2	3	2	6	8
Ziemniaków dt.	—	15	7	—	18	8
Siana cetnar	—	17	6	—	20	—
Słomy kopa	7	15	—	8	—	—
Masła garniec	2	5	—	2	10	—

Nazwy kościołów.	W niedzielę dnia 1. Listopada 1846. r. będą mieli kazanie: przed południem.	po południu.	W ciągu tygodnia od dn. 23. do 29. Października. urodz. się chłopców	dziewcząt	umarło płci męsk.	płci żeńsk.	ślub wzięło par
W kościele katedralnym . . . . Dnia 2. Listopada .	X. Prof L. Janiszewski. X. Kom. Piątkowski.	— —	2	1	4	3	2
W kość. farn. S. Maryi Magd. .	- Kan T. Kiliński.	— —	3	4	—	2	1
W kościele S. Wojciecha . . . Dnia 2. Listopada .	- Prob. Urbanowicz. - Man. Prokop.	X. Prob. Urbanowicz.	1	2	6	1	2
W kościele S. Marcina . . . . . Dnia 2. Listopada .	- Dziek. Kamieński. Tenże	— —	5	1	5	1	2
Franciszk. (gmina niem.-katol.) .	- Pr. Grandke.	— —	—	—	—	—	—
W kościele dawn. XX. Domin. Dnia 2. Listopada .	- Pr. Tomaszewski. - Praeb. Stamm.	— —	—	—	—	—	—
W kośc. Sióstr miłosierdzia . .	Kleryk Wroński.	— —	—	—	—	—	—
W kośc. ewaniel. S. Krzyża . .	Superintend. Fischer.	Pastor Friedrich.	1	1	2	7	1
W kośc. ewaniel. S. Piotra . .	Kand. Remus.	— —	1	2	—	1	—
W kościele garnizonowym . . .	Kazn. dyw. Niese.	— —	—	2	2	3	—
		Ogółem . . .	13	13	19	18	8